

I. D. Sîrbu

1. Nu sînt obișnuit să judec problemele teatrului românesc din punctul de vedere personal, al unui om care scrie și el teatru. Sînt și vreau să rămîn un lucid și obiectiv secretar literar. Am cunoscut în viață prea mulți autori dramatici, le-am urmărit cariera și am constatat la unii din ei o foarte subiectivă alunecare spre egocentrism, spre un fel de candoare paranoică ce-i obligă să abordeze, după primele lor succese, orice problemă generală, ca și problemele lor personale: „Eu“ (scris cu E mare).

Deci, mă pronunț în calitatea mea de critic teatral. Sînt obligat, prin meseria mea, să văd și mai ales să citesc foarte mult teatru. Iar stagiunea care a trecut (și în cadrul căreia Festivalul național de Teatru a constituit un examen general al valorilor) a reprezentat, cred eu, o cotitură foarte salutară în limpezirea criteriilor noastre de judecată. În primul rînd, am asistat, la bursa valorilor, la o foarte categorică creștere a prestigiului aceluia mare anonim pe care noi îl numim, cu un termen prea vag și prea general, „public“. Am văzut apoi oboseala de care au dat dovadă piesele istorice sau pseudoistorice. (Blaga obișnuia să repete la cursurile sale: „istoria și folclorul sînt ca lada de zestre a bunicii: nu avem voie să umblăm la ea decît în zile mari. Altfel își pierde taina...“). Pe urmă, întreaga presă a semnalat o reechilibrare înțeleaptă în antagonismul furibund ce se declarase la un moment dat, între ideea de teatru clasic și modern, autor-regizor, generația celor tineri și generația celor „depășiiți“. „Modă este tot ce se poate demoda“, și, în această privință, pedala bunului simț cultural a cunoscut o eficacitate de care și autorii și publicul se bucură în egală măsură. S-a mai temperat și inflația scenografică, și furia furioșilor și mania de grandoare a unor regizori. Cenușăreasa repertoriilor, piesa originală românească, a cunoscut un real ajutor, iar Provincia, considerată pînă acum cu bunăvoință protectoare de către Capitală, a demonstrat cîteva surprize extrem de semnificative.

2. Fără îndoială, sînt foarte mulțumit de succesul pe care l-a avut *Arca bunei speranțe* la Piatra-Neamț. Piesa asta, scrisă în 1967, a fost refuzată (foarte elegant, mărturisesc) de patru teatre din București și de cinci teatre din țară. Acum se va juca într-un mare teatru din București („Comedia“), la Oradea...

Am rămas, după această experiență, cu o mare nedumerire și un grav semn de întrebare. Mi se pare — așa intuiesc — că promovarea în premieră, la București, a unui autor care scrie în provincie. www.cimec.ro

pedică de niște vămi senioriale, de niște oculte criterii pe care mi-e greu să le descifrez. În ultimul timp, totuși, provincia a promovat spre București mult mai multe lucrări originale decît a dat Bucureștiul, provinciei (*Acești îngeri triști, Tango la Nisa, Arca bunei speranțe*). Se pare — n-aș vrea nici să exagerez, nici să greșesc — că autorii din Capitală s-au specializat într-un gen de teatru care merge numai în Capitală. Predomină eroi foarte inteligenți, cotele foarte perverse, funcționarii superiori foarte venali. S-a născut o limbă foarte „intelectuală“, eroii par a fi citit proaspăt pe Proust sau Camus, vin de la un concert, pleacă la o expoziție. Beau mult whisky, fumează țigări străine, au fost cu toții la Paris și cunosc bine trei limbi străine. Cineva care ar pica din lună în țara noastră și ar dori să refacă structura vieții noastre sociale judecîndu-ne după teatrul nostru contemporan, cred că și-ar face o imagine foarte aristocratică despre standardul nostru spiritual. Au dispărut, în teatru, aproape total, țărani, muncitorii, funcționarii mediocri; statistic predomină directorii de

tot felul — iar problema majoră a vieții noastre a devenit „impostura” subtilă, impostura de bulevard și Athénée Palace. Ca secretar literar, mărturisesc, citesc cu respect și admirație literatura lui Mazilu, Naghiu, Chitic, Astalos etc., dar nu-i pot propune la Craiova. Nu pot, pentru că nu pot fi înțeleși aici pentru că nu au public (deocamdată) pentru scrisul lor. Încep să mă conving (să mă ierte secretarii literari din Capitală) că un text dramatic care nu poate fi promovat pe scenă decât numai într-o distribuție de aur (cu cei mai mari actori din țară), un text care nu poate avea succes decât la un anume public bucureștean, suferă, undeva, de un viciu literar. Îmi vine să repet aici o vorbă de duh a lui Radu Beligan: „literatura dramatică bună e aceea pe care nu reușește s-o desființeze total nici cea mai slabă echipă de amatori”.

Acum o lună am avut o întâlnire cu câțiva ingineri tineri din una din uzinele noastre. Am vrut să aflu de ce nu vin la teatru. Mi-au spus multe — reproduc aici numai părerea inginerului N. Trandafirescu: „domnule, noi în uzină trăim, crede-mă, evenimente mult mai mari, decât reprezentați d-voastră pe scenă. Dacă pe mine mă doare, de pildă, inima, nu mă interesează cazul unuia care are bătăături...”

Îmi face impresia că orizontul nostru de informație, de documentare, s-a strîmtat. Un bătrîn popă de țară mi-a spus următoarele (și m-a pus pe gânduri): „domnule, între 1920—1940, în fiecare vară își petreceau vacanța, la noi în sat, cel puțin 30—40 de intelectuali. Acum, de douăzeci de ani, în afară de tovarășii de la raion, nu ne-a mai călcat nici măcar unul. Și ar avea și ce să vadă și ce să mănince. Nu înțeleg...”

3. În primăvară am terminat o comedie bufă: *O capră, o varză... și câțiva lupi*. Am făcut o gafă enormă, scriind-o: e vorba de anumiți directori de teatru (din provincie, nota-bene) care nu vor să joace autori necunoscuți. Autorul, din piesa mea, vine la un director și-i spune așa: „tovarășe

director, eu sînt un autor, care am scris o piesă... în care un autor vine la un director și-i spune...” etc. Bineînțeles, directorul de teatru din piesa mea umblă mereu în mînă cu o varză și are grijă conconcomitent de ... o capră. El trebuie, nu-i așa, să împace permanent capra cu varza... iar morala piesei mele dovedește, în concluzie, că tot umblînd să împăcăm capra cu varza, devenim noi înșine niște lupi care mîncăm și capra și varza.

(Bineînțeles, directorul din piesa mea are o soție care joacă toate rolurile principale — și un fotoliu vrăjît care îi dă satisfacții cerești.) E logic, ca nici un secretar literar sănătos la minte, chiar dacă se amuză copios, citindu-mă clandestin, nu poate face gafa de a prezenta directorului său o comedie satirică în care... întîmplător, secretarul literar e mai pozitiv decît directorul...

Voi încerca la Craiova. N-avem acum director, cine știe, poate să profite de acest „înter-papam” și să fac publicul să rîdă. Căci are dreptul să rîdă. Stăm prost cu norma la rîs, noi scriitorii români: numai Baranga reușește să satisfacă această normă, și uneori, textul lui suplinește și norma de tristețe a confracților săi mai pesimiști.

4. În vara aceasta voi încerca să termin drama mea *Ciobanul care și-a pierdut oile*. Am scris o piesă despre mineri și am înghițit din cauza ei destul dispreț și ironie din partea rafinaților mei confracți. Vreau acum să mă încapăținez: scriu drama unui cioban. S-a găsit petrol în valea lui, s-au clădit blocuri, casa lui de 300 ani, încolțită din toate părțile, va trebui demolată. Drama acestei case, mi se pare a fi drama unei faze sociale și culturale prin care trecem.

Dacă o voi termina, pentru nimic în lume nu o voi prezenta în orașul lui Bucur, ciobanul. Nu. O voi prezenta lui Covali, lui Dinischiotu, Buleandă, Leahu, Maximilian. De ei, sînt convins că au văzut ciobani în viața lor și știu care e diferența între un cîine ciobănesc (rămas fără turmă) și un cățel de salon care știe englezește.

